

Майстар-клас “Працоўнае выхаванне дзяцей у сям’і”

I ступень – “Маё дзіця – малодшы школьнік” для бацькоў навучэнцаў II класа

Дата правядзення: 29.04.2022г.

*Класны кіраўнік II класа
Мулярчык Таццяна Канстанцінаўна*

Мэта: актуалізаваць уяўленні бацькоў аб тым, як прывіць дзецям прывычку працаваць.

Задачы: фарміраваць у бацькоў выразныя ўяўленні аб ролі, магчымасцях і спосабах працоўнага выхавання дзяцей у сям’і; пазнаёміць з вопытам працоўнага выхавання дзяцей у сем’ях; атрымаць інфармацыю аб магчымасцях бацькоў у арганізацыі працоўных спраў дзяцей у сям’і.

“Лепшая форма спадчыны, якую мы пакідаем дзецям і якую не могуць замяніць ні грошы, ні рэчы, ні нават адукацыя – гэта працавітасць”

К.Д. Ушыньскі

Ход бацькоўскага ўніверсітэту:

(Пры ўваходзе ў клас бацькі бяруць з падноса каляровую картку і рассаджваюцца за сталы з кубікам адпаведнага картцы колеру.)

I. Уступнае слова класнага кіраўніка.

–Тэма нашай размовы “Працоўнае выхаванне ў сям’і”. І гэта не выпадкова. Лічыцца, што праца – аснова развіцця і станаўлення чалавека. Таму выхаванне звычайкі да працы важна ў любым грамадстве.

У працы выяўляюцца асаблівасці паводзін дзіцяці – актыўнасць, імкненне да самастойнасці, зацвярджэнне сваіх пазіцый і інш. Асноўнае прызначэнне працоўнай дзейнасці складаецца ў тым, каб фарміраваць актыўную жыццёвую пазіцыю дзяцей у адносінах да сябе і акружаючых.

Асновы працоўнага выхавання закладваюцца ў сям’і. Сям’я – дружны працоўны калектыў. Многіх бацькоў цікавіць пытанне – калі пачынаць працоўнае выхаванне дзіцяці? І ці трэба яно ўвогуле? Любоў да працы неабходна пачынаць выхоўваць вельмі рана.

Першае працоўнае выхаванне дзіцяці адбываецца тады, калі яно пачынае разумець, што вакол усе блізкія нешта робяць. Сястра мае посуд, мама мае падлогу, тата рамантуе машыну. І чым зладжаней выконваецца хатняя праца, тым хутчэй дзіця захоча праявіць свой удзел у ёй.

Вядома, любую працу дарослы зробіць хутчэй і якасней без “дапамогі” дзіцяці. Але сумесная праца проста неабходна для яго выхавання.

Абавязкова трэба памятаць аб пахвале, гэта вельмі важна ў працэсе выхавання дзіцяці! Чым старэйшае становіцца дзіця, тым больш працоўных даручэнняў яно зможа выканаць. Але задача кожнага з бацькоў зрабіць так, каб ён рабіў гэта з задавальненнем. Таму працоўнае выхаванне дзяцей павінна быць ненадакучлівым. З дапамогай працы можна сфарміраваць у дзяцей як станоўчыя, так і адмоўныя якасці асобы. Справа не толькі ў працы, колькі ў спалучэнні яе з іншымі відамі дзейнасці выхаванцаў і ва ўмовах, у якіх яна ажыццяўляецца.

Назіранне за працай дарослых нараджае жаданне рабіць тое ж самае. Не пагасіць гэтае жаданне, а развіць і паглыбіць яго – асноўная задача бацькоў, калі яны хочуць выгадаваць дзіця працавітым.

Вельмі важна даваць даручэнні, якія па сілах дзіцяці. Выкананае справа павінна дастаўляць задавальненне, а не ствараць комплекс непаўнаўдаснасці.

Вы далі дзіцяці даручэнне, а ён не паспеў яго выканаць. Як паступіць? Скажаць: “Ты ўсё яшчэ падмятаеш? Адыдзі, я сама. Сто гадоў будзеш вайдацка”. Ні ў якім разе! Лепш за ўсё даць дадатковы час. Можна, вядома, і мірна прапанаваць сваю дапамогу: “Ну, як у цябе справы? Давай разам, не супраць?” Але, калі вы здолееце набрацца цярдзення і дасце сыну ці дачцэ давесці пачатае да канца, гэта правільней.

Прыцягваючы дзяцей да выканання бытавых абавязкаў, мы выходзім звычайку працаваць, а разам з тым – звычайку клапаціцца аб блізкіх, фарміруючы тым самым высакародныя падахвочванні. Напэўна, самы лепшы падарунак для маці, калі дачка ці сын скажуць ёй, якая стамілася пасля працы: “Ты адпачні – я сам пачышчу бульбу”.

Унутраная цікавасць да спраў, якія дарослым здаюцца малаважнымі, адлюстроўвае знакамітае “Я сам”, але мы яго паступова заглушаем. Бо навучыцца чаму-небудзь чалавек можа толькі сам, калі захоча і зразумее неабходнасць ў той ці іншай дзейнасці. Вось чаму ў працы з дзецьмі вялікая ўвага надаецца “сямі сам”. *(Для бацькоў прапануецца інтэрактыўная гульня “Сем сам”.)* *(З “воблака слоў” бацькі падбіраюць словы і каменціруюць іх.)* *(Самастойнасць, самавыяўленне, самасцвярджэнне, самакантроль, самаацэнка, саманавучанне, самавыхаванне.)*

Практыка паказвае, што асноўнай прычынай, якая стрымлівае прыцягненне дзяцей да працы, з’яўляецца працяглая апека.

Многае змянілася ў нашым жыцці і ў жыцці нашых дзяцей. Ускладнілася школьная праграма, вучыцца стала больш складана. Вось бацькі і ідуць на “ахвяру”: усю хатнюю працу бяруць на сябе.

– Чаму я?! – абураецца дзіця, калі яму даручаюць якую-небудзь справу. Як здарылася, што і ў добранадзейных і нядобранадзейных сем’ях дзеці адказваюць аднолькава? Прычын тут некалькі.

Першая прычына – мы хочам, каб дзецям жылося лепш, чым нам, і вызваляем іх ад усякай працоўнай нагрузкі, ад усялякіх абавязкаў, чамусьці думаючы, што жыць “лепш” – гэта значыць жыць нічога не робячы. І вырастае спажывец, які будзе хутчэй за ўсё патрабаваць такога ж да сябе стаўлення ў будучай сям’і.

Другая прычына – рэзка ўпала маральная каштоўнасць працы ў нашым грамадстве. У гэтых умовах барацьба за душу дзіцяці, за яго працоўнае выхаванне становіцца асабліва вострай. Мы павінны прывучаць дзіця рабіць любую хатнюю працу, незалежна ад таго, брудная яна ці чыстая.

У працоўным выхаванні дзяцей важны прыклад. У сем’ях, дзе маці, вярнуўшыся з працы, бавіць час на кухні, а бацька чытае газету ці глядзіць тэлевізар, складана дабіцца поспеху.

Звычайка працаваць замацоўваецца валявымі намаганнямі. Важна дапамагчы дзіцяці навучыцца адрозніваць паняцці “можна”, “трэба”, “нельга”. Прычым бацькам варта выяўляць настойлівасць датуль, пакуль для дзіцяці не стане звычайка спачатку рабіць тое, што “трэба”, а потым тое, што “жадаю”. Прывучаць дзіця да слова “нельга” – значыць прывучаць яго стрымліваць свае жаданні, г.зн. развіваць самаарганізацыю, самакантроль, кантроль, якія маюць вялікае значэнне ў развіцці валявых якасцей.

Калі дзіця захоплена працуе разам з татам і мамай, радасць ад гэтага застаецца на ўсё жыццё. Прымаць яго дапамогу трэба з падзякай (што, дарэчы, і ў ім выходзіць гэтае пачуццё) і ўвесь час памятаць, што менавіта гэтымі хвілінамі ў дзіцяці расце сапраўдны чалавек. Усе бацькі, у якіх дзеці выраслі памагатымі, прывучалі іх да працы з самага ранняга дзяцінства.

Як толькі вы, заняўшыся хатнімі справамі, адсылаеце дзіця: “Ідзі, гуляй”, – памятайце, што вы ўкладваеце яшчэ адну цэглу ў выхаванне яго эгаізму і адзіноты. “Толькі б добра вучыўся, а ўсё астатняе мы бяром на сябе!” Гэта яшчэ адзін з прынцыпаў няправільнага выхавання.

Яшчэ горшы варыянт, калі да працы прывучаюць сілай. У кожнага дзіцяці павінны быць свае хатнія абавязкі. Аднак нельга патрабаваць, каб дзіця адразу рабіла ўсё так, як трэба. Любая нагрузка павінна ўзрастаць паступова. Нельга адразу прад’яўляць вялікія патрабаванні, яны могуць быць невыканальнымі, што выклікае негатыўнае стаўленне да справы.

Прымушаць штосьці зрабіць крыкамі і пагрозамі, усё роўна, што ператвараць працу ў павіннасць. У гэтым выпадку ўсе намаганні марныя. Навучанне працоўным уменням ідзе хутчэй, калі дзіця не караюць, а мякка

папраўляюць. Калі ў дзіцяці з’явілася жаданне, то яно і горы адолее, а калі не, то зробіць так, што лепш бы і не рабіў.

Праца для дзіцяці павінна быць цікавай, таму ўносьце ў працу элементы гульні. Чалавеку лёгка даецца тое, што ён шмат разоў рабіў, таму дзіця трэба прывучаць да самай разнастайнай хатняй працы. Дзяцей пажадана ўвесь час знаёміць з працай дарослых. Дзіця, якое прывыкла працаваць, як правіла, добра і паспяхова вучыцца.

II. Бацькоўскі практыкум.

– А зараз я прапаную вам паспрабаваць вырашыць праблемныя пытанні, якія могуць узнікнуць. *(Кожная пара бацькоў атрымлівае картку з апісаннем сітуацыі, абмяркоўвае 2-3 хвіліны, а затым агучвае вырашэнне гэтай праблемы.)*

Абгрунтаваць меркаванне

1. “Адным асабістым прыкладам нічога не зробіш. Колькі ёсць выпадкаў, калі бацькі працавітыя, а дзеці вырастаюць лайдакамі”.

Вынік. Вядома, што аднаго асабістага прыкладу мала. Патрэбна патрабавальнасць, патрэбна правільная арганізацыя жыцця.

2. “Не так проста прымусіць дзіця рабіць тое, што яму не хочацца. Прымус можа выклікаць у яго пратэст, а пасля і зусім непрыязнь да працы”.

(Вынік. Трэба не прымушаць, а прывучаць дзіця да працы. Цярпліва, настойліва, увесь час вучыць яго кіраваць сваімі жаданнямі, выхоўваць вельмі важную якасць – волю.)

3. “Калі ты зробіш тое, я табе дазволю паглядзець кіно”. “Схадзі ў краму – атрымаеш на марожанае”.

(Вынік. Рэальная ўзнагарода служыць моцна дзейным матывам для дзіцяці. Дзеці імкнуцца выканаць даручэнні на эгаістычных меркаваннях, разлічваючы на заахвочванне.)

– Цяпер пяройдем да канкрэтных учынкаў. Вы павінны вырашыць, як паступіць.

Абгрунтаваць сітуацыю

(Кожная пара бацькоў атрымлівае картку з апісаннем сітуацыі, абмяркоўвае 2-3 хвіліны, а затым агучвае вырашэнне гэтай праблемы.)

1. “Вы вырашылі пасадзіць градку морквы і хочаце, каб дзіця дапамагло вам, а яно тым часам глядзіць тэлевізар”.

2. “Вы сказалі дзіцяці прыбраць кнігі (падручнікі), а яно не робіць і хоча пабегчы на вуліцу”.

3. “Дзіця не паспявае своечасова выканаць ваша даручэнне, бо занадта марудлівы і нязграбны ў рухах. Як паступіць?”

Каб не дапусаць памылак у выхаванні ў дзяцей працавітасці, я прапаную вам памятку-парады для бацькоў. *(Класны кіраўнік раздае памятку.)*

Парады бацькам:

1. Будзьце паслядоўныя ў сваіх патрабаваннях.
2. Улічвайце індывідуальныя і ўзроставыя асаблівасці сваіх дзяцей.
3. Перш чым даручыць штосьці дзіцяці, пакажыце ўзор правільнага выканання даручэння, навучыце гэтаму свайго сына і дачку, некалькі разоў выканайце даручэнне сумеснымі намаганнямі.
4. Не забывайце аб гульнявых момантах у працоўным выхаванні дзяцей.
5. Вучыце дзіця паважаць працу іншых людзей, беражліва ставіцца да вынікаў іх працоўнай дзейнасці. Расказвайце дзецям аб сваёй працы, сваіх сяброў.
6. Тактоўна ацэньвайце вынікі працы дзіцяці.

III. Вынік. Рэфлексія “Дрэва працавітасці”.

– Напрыканцы нашай размовы, хачу яшчэ раз нагадаць словы рускага педагога К.Д.Ушынскага, што “лепшая форма спадчыны, якую мы пакідаем дзецям і якую не могуць замяніць ні грошы, ні рэчы, ні нават адукацыя – гэта працавітасць”, упэўніць Вас у тым, што наш клас – гэта таксама сям’я, у якой выхаванне працавітасці мае важнае значэнне. Прапаную вам, паважаныя бацькі, “пасадзіць” “дрэва працавітасці”, на “пладах” якога вы запішаце, якую дапамогу ў працоўным выхаванні дзяцей нашага класа вы можаце аказаць, якім карысным відам дзейнасці навучыць рэбятам (арганізацыя майстар-класаў, выставак, экскурсій, працоўных спраў, акцый і г.д.).

(Бацькі робяць запісы на “яблыках” з паперы і прымацоўваюць іх да намалёванага дрэва. І няхай наша “дрэва працавітасці” расце, прыносіць “плоды” радасці, асалоды і захаплення.)

– Дзякую вам за ўдзел у абмеркаванні тэмы. Не забывайцеся аб важнасці і неабходнасці працоўнага выхавання, прывіцці працоўных навыкаў вашым дзецям.